

**Univerza v Mariboru
Pedagoška fakulteta**

**Oblike nasilja
(Vrstniško nasilje)
Seminarska naloga pri pedagogiki**

Avtor: Š. Š.

Smer: Razredni pouk

Mentorica: izr.prof.dr. M. P.

Datum: 13. 12. 2010

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine.....	2
1Uvod.....	3
2Osnovni pojmi.....	4
2.1Nasilje.....	4
2.2Žrtev.....	4
3Vzroki za nasilje.....	4
4Oblike nasilja.....	5
4.1Psihično ali duševno nasilje.....	5
4.2Verbalno ali besedno nasilje.....	5
4.3Fizično ali telesno nasilje.....	6
4.4Spolno nasilje.....	6
4.5Ekonomsko nasilje Pod ekonomsko nasilje spada:.....	7
5Vrstniško nasilje.....	8
5.1Terminologija.....	8
5.2Različne oblike vrstniškega nasilja.....	9
5.3Obseg vrstniškega nasilja.....	9
5.4Žrtev vrstniškega nasilja.....	9
5.5Povzročitelj vrstniškega nasilja.....	11
5.6Opazovalci.....	11
5.7Posledice medvrstniškega nasilja.....	12
5.8Vrstniško nasilja in šola.....	12
6Zaključek.....	13
7Naloga za študente.....	14
8Literatura.....	15

1 Uvod

V seminarski nalogi bom povedala nekaj o nasilju na splošno in nekaj o vrstniškem nasilju. Pojasnila bom kaj je to nasilje, vzroke za nasilje, kdo so najpogostejše žrtve nasilja in kdo storilci. Preletela bom vse vrste nasilja, podrobneje pa bom predstavila vrstniško nasilje, saj ga lahko tudi sami najboljše zaznamo in opazimo, saj se je že skoraj vsak izmed nas kdaj znašel v situaciji, kjer je bilo prisotno nasilje.

2 Osnovni pojmi

2.1 Nasilje

»Nasilje predstavlja odnos med dvema stranema, kjer ena stran z uporabo ali pa z grožnjami, da bo uporabila moč, vpliva na drugo stran.« (Kaj je nasilje, 2010)

Je dejanje agresije in zlorabe, ki osramoti ali pa namerava osramotiti ali ponižati žrtev. To je kaznivo dejanje, ki na prizadetih osebah lahko pusti nepopravljive posledice, kot so na primer razne poškodbe, psihična škoda, motnje v razvoju ali celo smrt. Nasilje se dogaja med pripadniki vseh socialnih in ekonomskih razredov, kulture, verstev in spolnih orientacij. Pogosto poteka v zasebnih prostorih, tako da je prikrito očem javnosti. (Kaj je nasilje, 2010)

Pod nasilje spadajo diskriminacija, zmerjanje, posmehovanje, ustrahovanje, pretepanje, ignoriranje in spolno nasilje. (Kaj je nasilje, 2010)

2.2 Žrtev

»Najširše in najpogosteje uporabljamo termin za označitev osebe, ki trpi, utrpi, preživi nasilje.« (Aničić in Lešnik Mugnaioni, 2002, str. 176)

3 Vzroki za nasilje

Osnovna pogoja za nasilje sta, da je bila oseba v preteklosti prizadeta in da ji ni bilo dovoljeno, da izrazi čustva, ki so nastala kot posledica prizadetosti.

Pogosti razlogi za nasilje pa so tudi: vpliv razmer v družini, mediji, osebni problemi kot so na primer brezposelnost, izločitev iz družbe, psihične težave... (Kaj je nasilje, 2010)

4 Oblike nasilja

- psihično ali duševno nasilje,
- verbalno ali besedno nasilje,
- fizično ali telesno nasilje,
- spolno nasilje,
- ekonomsko nasilje

4.1 Psihično ali duševno nasilje

Je najbolj razširjena oblika nasilja. Psihično nasilje je lahko veliko bolj boleče in škodljivo, kot fizično nasilje. Psihično nasilje je težje prepoznati, saj so žrtve pogosto nesamozavestne in negotove v sebi, zato se umikajo pred družbo, se počutijo ponižano in manjvredno. Otroci, ki so doživeli psihično nasilje, so tudi samo velikokrat nasilni do vrstnikov in drugih. (Kaj je nasilje, 2010)

K psihičnemu nasilju prištevamo dejanja, ki najpogosteje potekajo na verbalni ravni in negativno vplivajo na samozavest, samopodobo in samozaupanje druge osebe. Sem sodi grobo kritiziranje človekove osebnosti, žaljenje, zmerjanje, poniževanje, ustrahovanje in grožnje z besedami, kričanjem, telesno držo, ustvarjanje negativnih mnenj o osebi na podlagi predsodkov in stereotipov, ignoriranje da bi dosegli svoj cilj, ogovarjanje in dopuščanje ogovarjanja, zavrnitev pomiritve v konfliktu, sumničenje, ljubosumnost, molk kot sredstvo pritiska, manipulativno vedenje, uničevanje lastnine in osebnih predmetov, poniževanje, socialna izolacija, mobing, omejevanje svobode, ustvarjanje klime strahu in terorja.

Najpogostejše posledice psihičnega nasilja so:

pomanjkanje energije, ranljivost, ankcioznost, izolacija, depresivnost, napadi joka, zloraba mamil, izguba stika s sabo, težave s spominom, izguba zaupanja, misli na samomor, občutek nemoči, itd.

Psihično nasilje se lahko pojavlja:

v družini, med partnerjema, nad otroki, v šoli, med vrstniki, nad starejšimi, na delovnem mestu. (Lešnik, 2005, str. 6)

4.2 Verbalno ali besedno nasilje

Je vedenje, ki napada človekovo samopodobo, da bi prizadejal duševno bolečino, ali pa nasilnež s prenašanjem krivde, obtoževanjem, žalitvami ali zmerjanjem opravičuje svoja dejanja in odločitve. V večini primerov je sredstvo uveljavljanja avtoritete ali fizične

nadrejenosti šibkejši osebi. Končni cilj je razvrednotiti in ponižati neko osebo. Verbalno nasilna oseba za doseg tega cilja brez trohice sočutja uporablja žalitve, grožnje in posmehovanje ter druge besedne napade, zaradi katerih se žrtev počuti osebno razvrednoteno, njeno samospoštovanje pa se postopoma manjša

K verbalnemu nasilju prištevamo: zafrkavanje, posmeh, dajanje vzdevkov, tikanje brez soglasja sogovorca, podcenjevanje, omalovaževanje, žalitve, zmerjanje, nadiranje, zaničevanje, ščuvanje, grožnje. Vse naštetе oblike verbalnega nasilja so tudi oblike psihičnega nasilja in čustvenega pritiska (Lešnik Mugnaioni 2005, str. 18).

4.3 Fizično ali telesno nasilje

Fizično nasilje je najbolj prepoznano nasilje, saj je edino, ki pušča vidne posledice na žrtvi. To je nasilje, ki je usmerjeno na človekovo telo ali njegovo življenje. Lahko se stopnjuje od klofute in odrivanja pa vse do brutalnega pretepanja, ki lahko povzroči tudi smrt žrtve. Pogosto je povezano s psihičnim, spolnim in ekonomskim nasiljem.

Fizično nasilje privede do zlomljenih kosti, splavov, trajne invalidnosti ali celo smrti. Nikoli ne konča samo od sebe. (Kaj je nasilje, 2010)

V sklop fizičnega nasilja štejemo: nezaželeno stiskanje, trepljanje, odrivanje in porivanje, klofutanje, lasanje, zaušnice, udarci z roko, predmetom, boksanje, lažje poškodbe, hude telesne poškodbe, pohabljanje, umor (Lešnik Mugnaioni 2005, str. 18).

Posledice fizičnega nasilja (podobne kot pri psihičnem nasilju):

izguba samospoštovanja in samozavesti, strah, izolacija, pomanjkanje energije, depresivnost, občutki nemoči, težave s spominom, izguba zaupanja, jok, misli na samomor, potlačitev potreb, pojav odvisnosti od drog, ... (Kaj je nasilje, 2010)

4.4 Spolno nasilje

Spolno nasilje je specifična oblika fizičnega nasilja, kjer se žrtev ne strinja s spolnim dejanjem. Posega v človekovo integriteto. Žrtve so po navadi pripadniki šibkejših skupin prebivalstva: ženske, otroci, fizično in telesno prizadeti. Povzročitelji so večinoma moški.

Pod spolno nasilje spada, posilstvo, spolna zloraba otrok, spolno nadlegovanje, incest, siljenje h gledanju pornografskih revij, prisiljen spolni odnos, prisiljeno slačenje, prisiljeno poljubljanje, otipavanje, opazovanje, fotografiranje, skratka vse dejavnosti povezane s spolnostjo, kjer druga oseba ne pristane oziroma, pristane pod prisilo.

Posledice spolnega nasilja:

minimaliziranje, racionalizacija zlorabe, zanikanje, da se je sploh zgodilo, potlačitev spomina, občutek, da telo ni tvoje, potreba po absolutni kontroli nad življenjem, bežanje,

samopoškodbe, poskusi samomora, različne oblike odvisnosti, izolacija, potreba po varnosti, hazardiranje, izogibanje intimnosti, deloholizem.

Spolno nasilje se lahko pojavlja:

v družini,
nad partnerjem,
med otroki,
med vrstniki,
nad starejšimi,
na delovnem mestu.

Največ spolnega nasilja se zgodi med ljudmi, ki se med sabo poznajo (Kaj je nasilje, 2010)

4.5 Ekonomsko nasilje

Pod ekonomsko nasilje spada:

- kraja žrtvinega denarja in lastnine
- preprečevanje žrtvi, da razpolaga s svojim ali skupnim denarjem
- preverjanje vseh računov
- neplačevanje denarne podpore za otroka
- uporaba žrtvinega imena za kredite
- omejevanje pravice žrtvi za zaposlitev, študij,...

Posledice ekonomskega nasilja:

- življenje v revščini, brez osnovnih dobrin
- dolgovi

Ekonomsko nasilje se lahko pojavlja:

- v družini (nad partnerjem, otroki)

(Kaj je nasilje, 2010)

5 Vrstniško nasilje

Vrstniško nasilje je: namerna, ponavljajoča se uporaba, fizičnega, psihičnega, ali ekonomskega nasilja povzročitelja nad drugim otrokom ali mladim podobne ali enake starosti.

Pojem vrstniškega nasilja ni tako lahko in enostavno opredeliti, saj je to kompleksen pojav, ki ga moramo kompleksno tudi obravnavati. Proučevanje vrstniškega nasilja se je začelo pred 15 ali največ 20 leti, najprej v skandinavskih državah, nato v Angliji in na Japonskem. Vrstniško nasilje si lahko razlagamo na različne načine. Je zapleten pojav, na katerega vpliva veliko vzrokov. Nasilnost človekovega vedenja lahko pojasnujemo na podlagi treh temeljnih izhodišč: biološkega, psihološkega in družbenega. (Lukežič, 2005)

(Ančić & Lešnik Mugnaioni, 2002) Včasih govorimo o vrstniškem nasilju tudi, kadar gre za enkratni dogodek, če je očitna razlika v telesni ali psihični moči med povzročiteljem in žrtvijo, ki nista v prijateljskem odnosu. O očitni razliki v moči govorimo, kadar je povzročitelj večji, telesno močnejši in bolj uveljavljen v skupini. Na skupinsko mnenje in njihov odnos do žrtve lahko vpliva, kadar ima sposobnost ustrahovanja. Vsak pretep ali prepir med otroki in mladimi ni vrstniško nasilje.

Vrstniško nasilje je možno v vseh starostnih skupinah, tudi med odraslimi- lahko se dogaja tudi v kolektivu vaše šole.

Namen vrstniškega nasilja je prestrašiti, prizadeti žrtev in povečati povzročiteljev oz. povzročiteljičin občutek moči.

Nasilje lahko izvaja posameznik ali pa skupina. O vrstniškem nasilju ne govorimo, kadar se več učencev, ki so po moči (telesni ali duševni) in statusu enakovredni med seboj, stepe. Pri pravem vrstniškem nasilju je najpomembnejša značilnost neravnovesje moči. (Lukežič, 2005)

5.1 Terminologija

v zvezi s pojmom vrstniško nasilje zasledimo v strokovni literaturi tako slovenski kot tuji, različne izraze. Najbolj specifičen in pogosto uporabljen izraz v angleški literaturi je »bullying«. Avtorji za ta izraz uporabljajo različne prevode kot so: vrstniško in medvrstniško nasilje, ustrahovanje, trpinčenje.

5.2 Različne oblike vrstniškega nasilja

Ločimo več oblik vrstniškega nasilja:

- TELESNO NASILJE (odrivanje, brcanje, boksanje, klofutanje, lasanje, pljuvanje, zapiranje v omare, omejevanje gibanja ipd.);
- VERBALNO NASILJE (žaljivke, žaljivi vzdevki, razširjanje lažnih govoric, pisanje žaljivih stvari po zidovih ali straniščih ipd.);
- PSIHIČNO NASILJE (izločanje, osamitev, grožnje, žaljive kretnje, ustrahovanje, trpinčenje, nacionalizem, seksizem ipd.);
- IZSILJEVANJE ALI EKONOMSKO NASILJE (zahteva po denarju ali drugih materialnih dobrinah; povzročitelj zahteva da mu žrtev piše domače naloge, pomaga goljufati pri preizkusih znanja, da ne pove o vandalizmu, ki mu je bil priča ipd.).

5.3 Obseg vrstniškega nasilja

Večina vrstniškega nasilja se dogaja v šoli, njeni okolici, na poti v šolo ali iz nje. V šoli so najbolj nevarni prostori: stranišča, jedilnica, šolsko igrišče, hodniki, garderoba.

Del problema pri vrstniškem nasilju je, da so vanj vpletene cele skupine otrok in mladih: nekateri so žrtve, nekateri kot povzročitelji/povzročiteljice, nekateri kot opazovalci in opazovalke. Prav vsi potrebujejo pomoč, saj ne razumejo kaj se dogaja, ne razumejo svoje vloge in so prestrašeni.

Posamezne raziskave se ukvarjajo z vprašanjem, kolikšno je vrstniško nasilje pri dekletih in fantih, ter koliko je odvisno od starosti njihovih izvajalcev in žrtev. Nekateri ugotavljajo, da je za storilce značilno, da jih je več med fanti kot med dekleti in da jih med fanti ostaja z naraščajočo starostjo približno enako, medtem ko število deklet s starostjo upada. Za žrtve je značilno, da jih je med fanti le malo več kot med dekleti ter da njihovo število pri obeh spolih s starostjo upada. Zanimivo je, da o dekliškem vrstniškem nasilju vemo veliko manj kot o fantovskem, saj so pri dekliškem nasilju oblike bolj prikrita in posredne. (Lukežič, 2005)

Dekleta kot povzročiteljice nasilja, najpogosteje razširjajo lažne govorice o žrtvi in jo socialno izolirajo. Ugotovljeno je, da učitelji obračunavanje med dekleti veliko hitreje označijo za nasilje kot pa med fanti. Nad obračunavanjem med dekleti so tudi vidno bolj zgroženi.

5.4 Žrtev vrstniškega nasilja

Žrtve so v večino, občutljive, inteligentne in nežne in pogosto prihajajo iz družin, ki konflikte rešujejo konstruktivno, brez pretepanja in vpitja, kar pomeni, da nasilja niso vajeni in ne vedo kako naj nanj reagirajo. Sprašujejo se kaj so naredili narobe in za storjeno krivijo sebe. Tipične žrtve kažejo več tesnobe in negotovosti. So bolj previdne, občutljive, sramežljive,

zaprte vase in mirne. Ko je taka žrtev napadena, se ne brani ampak se raje umakne ali začne jokati, kar pa ni dobro, saj to spodbuja storilca po ponovnem mučenju, ker ob tem uživa.

Pogoste žrtve so otroci, ki tako ali drugače izstopajo iz povprečja. Ali so zelo inteligentni, nadarjeni glasbeniki, imajo astmo, nosijo očala... Otroci s posebnimi potrebami so s strani drugih otrok v večini dobro sprejeti, povzročiteljem nasilja pa predstavljajo »lahke žrtve«. Ranljivejši so tudi otroci, ki se od povzročiteljev ločijo po rasi, veroizpovedi, narodnosti, saj se mladi varneje počutijo v družbi sebi enakih. Pogosto se zgodi, da so ravno zaradi tega na šoli strogo ločene skupine različnih nacionalnosti, ki med seboj skoraj ne komunicirajo. Žrtve so v šoli osamljene in zavrnjene, včasih celo izolirane. Ne razumejo, zakaj so trpinčene in ne vedo, kako naj se vedejo, da bi bile sprejete. Občutijo nemoč in neučinkovitost. Med vrstniki se težko uveljavljajo, zato se pogosto bolje ujamejo z odraslimi. Tudi doma, z družinskimi člani imajo dobre odnose.

Žrtve imajo odklonilno stališče do nasilja. To vrsto žrtev označimo kot *pasivne ali podredljive žrtve*. S svojim vedenjem kažejo negotovost, šibkost, neogljenost in ničvrednost posameznika, ki se ne bo branil v primeru napada ali žalitve. Poznamo tudi *izzivalne žrtve*, ki lahko v različni meri kažejo kombinacijo tesnobe in agresivnega vedenjskega vzorca. Lahko so hiperaktivne, nemirne in s svojimi navadami motijo druge. Ob napadu se poskušajo braniti, a so neuspešni. Včasih poskušajo svojo moč nad šibkejšimi. (Lukežič, 2005)

Žrtve nasilja o svojih izkušnjah težka spregovorijo, zato je za vsakega od nas dobro, da poznamo nekatere znake, ki lahko pomenijo, da je učenec ali učenka žrtev vrstniškega nasilja:

- boji se prihajati v šolo ali iz nje,
- neopravičeno izostaja,
- giblje se v krogu učiteljev,
- starši poročajo o spremembi vedenja (zadirčnost)
- je poškodovan/poškodovana
- zapre se vase, jeclja
- ima slabo samopodobo
- daje vtis vznemirjenosti, nervoze
- preneha jesti
- razmišlja o samomoru
- izmišljuje si zgodbe
- odklanja pogovor
- začne biti nasilen/nasilna

Če pri mladostniku ali otroku začnete opazovati katere od naštetih znakov, je čas da se temu posvetite. Najbolje je, da začnete s pogovorom. Pomembno je, da vam otrok popolnoma zaupa, in da ne izdate njegovega zaupanja. Vnaprej mu morate pojasniti, kaj boste posredovali naprej in komu ter zakaj. Dovolite otroku, da si za pripovedovanje vzame dovolj časa, toliko kolikor ga pač potrebuje. Zanj je zelo pomembno, da vam v celoti predstavi svoje

doživljanje. Ko vam zaupa svoje izkušnje o nasilju, je pomembno, da ga opomnite, da ni sam kriv in to tudi večkrat ponovite. Povejte, da mu verjamete in ne napadajte storilca, raje recite, da je to kar je storil prepovedano in da boste naredili vse kar je v vaši moči, da to preprečite. Tudi kadar mislite, da niste prišli daleč in ste neučakani, se zahvalite za zaupanje, saj žrtev potrebuje več časa, da vas preizkusi in z vami vzpostavi nek zaupen odnos.

5.5 Povzročitelj vrstniškega nasilja

Najbolj opazna lastnost nasilneža je agresivnost. Pogosto so nasilneži nasilni do vrstnikov, kot tudi do odraslih. Zanje je značilna impulzivnost in močna potreba po obvladovanju drugih. Ne morejo se živeti v drugega in nimajo občutkov krivde. O sebi imajo dobro mnenje in samopodobo. Fantje nasilneži so večinoma telesno močnejši od drugih fantov, še posebej žrtev, tako da za vrsto nasilja večinoma izberejo pretep. Deklice izberejo manj opazne oblike nadlegovanja npr. obrekovanje, manipuliranje, izolacijo. Nasilneži imajo izrazite potrebe po nadvladi in podrejanju drugih, radi se uveljavljajo z močjo in grožnjami. Včasih se le širokoustijo pred vrstniki o svojih dejanjih. Na splošno so nasprotovalni, kljubovalni in agresivni do odraslih, včasih pa se odraslih tudi bojijo. Dobro se znajdejo, kadar se morajo rešiti iz neprijetnih situacij. (Lukežič, 2005)

Težko je opisati »tipičnega« otrocka oz. povzročitelja nasilja, pa vendar imajo povzročitelji nekaj skupnih lastnosti:

- ne čutijo se sposobni spopasti z vsakodnevnimi dogodki, raje se ne trudijo, kot pa da bi doživeli neuspeh,
- sami so žrtve različnih vrst nasilja, po navadi v družini,
- prihajajo iz družin, kjer cenijo avtoriteto, moč, materialni uspeh,
- ne čutijo obžalovanja, ko prizadenejo vrstnico, vrstnika, menijo, da ni dovoljeno kazati čustev,
- za svoja dejanja ne sprejemajo odgovornosti

5.6 Opazovalci

Poleg žrtev vrstniško nasilje prizadene še eno veliko skupino- opazovalke in opazovalce, saj so med ustrahovanjem pogosto prisotne tudi priče. Praviloma ne reagirajo na nasilje, saj ne vedo kako. So pa to tudi opazovalci, ki se drugim žrtvam smeji in dajo spodbudo nasilnežu.

5.7 Posledice medvrstniškega nasilja

Stres, ki ga povzroča nasilje lahko vpliva na učni uspeh učenca in njegovo sodelovanje pri pouku.

Raziskave kažejo, da nasilno vedenje lahko kaže na druge oblike antisocialnega in agresivnega vedenja. Otroci, ki so pogosto nasilni do svojih vrstnikov so pogosteje vpleteni v pretepe, so pogosteje poškodovani v pretepih, so pogosteje vključeni v vandalistična dejanja ali kraje, posegajo po alkoholu, cigaretah ali drugih drogah, izostajajo od pouka, so izključeni iz učnega procesa.

Nasilje prav tako vpliva na druge učence, ki so pasivni opazovalci. Nasilje ustvarja ozračje strahu in nespoštovanja in ima negativen vpliv na učenje. (Nasilje je out mi smo in)

5.8 Vrstniško nasilja in šola

Šola je ustanova, v kateri otrok prebije največ časa, zato ima tudi največ možnosti opaziti in preprečiti kakršnokoli obliko nasilja. Imeti mora izoblikovan sistem preprečevanje in seveda tudi pripravljene ukrepe, če do nasilja pride. Varovalni faktorji šole so: pozitivne šolske izkušnje, dober učitelj, učna uspešnost, uspešnost v interesnih dejavnostih, sprejetost v skupini vrstnikov.

Predvideni ukrepi:

- **Ozaveščanje učenk in učencev, zaposlenih na šoli ter staršev.** Predlagamo različna predavanja za starše, zaposlene, izobešanje plakatov z informativno vsebino in nevladnih organizacij, ki nudijo pomoč, letaki namenjeni učencem in učenkam, razne likovne razstave izdelkov na to temo, vključevanje teme k razrednim uram ipd.
- **Izdelava internega pravilnika za obravnavo vrstniškega nasilja,** kjer morajo sodelovati tako starši kot učenci in zaposleni na šoli. Pravila morajo biti jasna, razumljiva, definicija nasilja konkretna in vnaprej določene sankcije.
- Apeliranje na vse tri omenjene skupine, da uporabijo svoje znanje ko pride do takšnega primera. Poudarimo, da je vsak posamezen dogodek **naš skupni problem in ga zato rešujemo skupaj.**
- Na sestankih obravnavamo **vsak primer vrstniškega nasilja,** da tako med sabo povežemo otroke, jih učimo nenasilnega vedenja in prevzemanje odgovornosti. Za svoje nasilno vedenje je odgovoren izključno povzročitelj, za reševanje situacije pa si odgovornost delimo.
- **Trudimo se vzpostaviti klimo nične tolerance nasilja na šolah.** Najpomembnejše je, da odrasli prevzamemo odgovornost za ustavitev vseh vrst nasilja. V vseh primerih nasilja odklonilno reagiramo, tako jim dajemo vzgled in napotke kako ravnati v primeru nasilja.

6 Zaključek

Vedno se mi je zdelo in sem pod nasilje dajala le fizično nasilje. Preden sem začela pisati seminarsko nalogo, nisem točno vedela kaj bi lahko pomenilo besedno ali na primer ekonomsko nasilje. Zdaj to vem, in se mi zdi, da nasilje predstavlja v družbi še večji in bolj resen problem, kot sem sprva domnevala. Nasilje se pravzaprav pojavlja povsod in velikokrat se tega sploh ne zavedamo. To so lahko že samo grožnje, izsiljevanje in celo ljubosumje. Največja težava pri nasilju je ta, da ga ne opazimo oziroma ga ne želimo opaziti. Menim, da bi bilo dobro da bi se v družbi več pogovarjali o nasilju, o problemih nasilja in kako preprečiti nasilje. O tem bi morali začeti govoriti v družini sami, da otrok ve, da ima nekoga, ki mu lahko zaupa, pomembno pa je tudi, da o tem govorimo v šoli. Kot bodoča učiteljica, se bom najbrž velikokrat znašla v takšni n drugačni situaciji, kjer bo prisotno nasilje. Upam, da bom takrat znala odreagirati prav in upoštevala vsaj nekaj stvari, ki sem se jih naučila skozi pisanje seminarske naloge.

7 Naloga za študente

Pod vsako sliko napišite za katero vrsto nasilja gre, ter kako bi vi prepoznali žrtev in ji pomagali!

Verbalno ali besedno nasilje

Psihično ali duševno nasilje

Spolno nasilje

Fizično nasilje

Ekonomsko nasilje

8 Literatura

Ančić, K., & Lešnik Mugnaioni, D. (2002). *Nasilje-Nenasilje*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Kaj je nasilje. (22. november 2010). Pridobljeno iz Arsvitae:
<http://arsvitae.si/sl/page/view/Nasilje>

Lukežič, V. (2005). Prevezeto 1. december 2010 iz <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Lukezic-Vanja.PDF>.

Nasilje je out mi smo in. (brez datuma). Prevezeto december 2010 iz <http://www.zanenasilje.si/GlavniMenu/ZaU%C4%8Ditelje/Vseomedvrstni%C5%A1kemnasilju/Kajvemoomedvrstni%C5%A1kemnasilju.aspx>.